

NARODNI DNEVNIK

Neodvisen političen list.

Izhaja vsak dan popoldne.

Mesečna naročnina:

V Ljubljani in po pošti Din 16, inozemstvo Din 25.

Uredništvo: Wolfova ulica št. 1/I. — Telefon 213.
Upravništvo: Marijin trg 8. — Telefon 44.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Pisnim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.
Račun pri poštnem ček. uradu št. 13.633.

Za podrobno politično delo.

Revolucionarni časi so doba velikih gesel. Samo tisti imajo pred ljudstvom uspeh, ki ga znajo omamljati z velikimi besedami. Toda tudi najlepše besede so brez cene, če niso podprte z dejanji. Ker pa je človeško življenje nad vse komplicirano, zato ni nikdar mogoče velike besede, pa naj si je bila še tako svečano izrečena, v kratkem času tudi uresničiti in zato sledi vsaki revoluciji, tudi najbolj navdušeno izpeljani — neizogibna razočaranja. To resnico so okusili že vsi narodi in okusili smo jo tudi mi v obilni meri.

Kljub temu pa se še dosedaj ni končala pri nas doba velikih besedi. Se vedno skušajo krivi preroki z velikimi besedami omamljati ljudstvo. Eni mu govore o bajnih darovih čudežne republike, drugi prisegajo, da nudi prav iste dobrote njihova avtonomija in zopet tretji govore, da pride ljudstvu vsa sreča le od grandiozne svetovne revolucije.

Radi priznamo, da je med temi oznanjevalci velikih besedi dosti ljudi, ki so prepričani, da pride blaginja ljudstvu le, če zmaga od njih propagirano geslo. Čudno pri tem je to, da niti eden teh novih apostolov ne poizkusa razložiti, na kak način da je njegovo geslo izpeljivo in kako da izgleda v podrobnosti. Nikomur še ni danes povedal Radić podrobnega osnutka svoje republike, zaman iščemo detajliran program avtonomistov in niti en komunist še ni povedal, kako jamstvo ima, da bodo Jugoslaviji prihranjene grozote komunistične vlade v Rusiji. Nikjer podrobnega dela, nikjer jasnega načrta, povsodi samo velike besede in temu primerna nejasnost.

Toda doba velikih besedi vladala tudi pri strankah, ki bi vsled svojega zadržanega stališča morale biti že leta dolgo med graditelji države, ki bi morale biti najbolj vneti podrobni politični delavci. Tudi v teh strankah je postal pojem države in nacije že skoraj samo velika beseda, mesto da bi pomenil realno delo.

To je najjasnejše pokazala zloraba pojma državotvornosti. Kratkotrajno se je proglasilo za protidržavnega vsakogar, ki je bil glede načina gradnje drugega mnenja go gotovo politična stranka. In vendar je čisto vseno, kaj si kdo misli, ko polaga opeke pri hiši. Temveč glavno je, da jih polaga in da vsled njegovega dela hiša raste. Zakaj tudi ta bo dejal, ko bo hiša dograjena, da je to njegova hiša, ker tudi njegovo delo je pripomoglo k njeni dovršitvi.

Zavest sogradnje je najmočnejši propagator državne misli. Zato ne odpodite ljudi z ozkosrčnim in egoističnim monopolom na državotvornost, temveč s podrobnim delom omogočite vsem, da morejo sodelovati in stavba bo rasla, država bo postajala močnejša.

Visok in vzvišen je pojem naroda in države. Toda ni tako visok, da bi moralo ljudstvo kar samo od sebe ta pojem doumeti in se zanj ogreti. Ljudstvu je treba praktično dokazati, da je zanj država pridobitev, zakaj končni efekt vsake politike leži v gospodarstvu.

Ljudstvo mora zahtevati, da mu pri naša politika gospodarskih dobrin zakaž ogromna večina ljudstva je v bedi. Ni to nobena demagoška fraza, temveč suha resnica, ki bi jo mogel potrditi ne samo proletarec, temveč tudi marsikak akademsko naobrazen človek.

Zato je v interesu ljudstva, da pridemo že enkrat iz dobe velikih besedi v dobo realnega podrobnega dela. Vse polno tega dela je in dnevno narašča to delo, čim dalje se njegova izvršitev odlašala. Nikakor ne gre, da naj vse nedostatke odpravi privatna iniciativa. Če bi bilo tako, zakaj pa imamo politične stranke? Ni res, da bi bila naloga političnih strank samo v tem, da zbira pri volitvah glasove volilcev. Volitve so le bilancne dobe strank, njihovo delo je po volitvah. Popolnoma na napačni poti je zato stranka, ki še po volitvah operira z volivnimi gesli. Avtonomija je za ljudstvo stokrat manj

Kralj ostane še v Topoli.

Beograd, 15. julija. Vest vašega dopisnika o lahkem obolenju Njegovega Veličanstva kralja se potrjuje in radi tega celokupna politična situacija v teku poslednjih dveh dni ni zabeležila nobenega važnega političnega dogodka. Vse je odloženo za nekaj dni. V opozicijskih in radikalnih krogih vlada radi tega velika nestrpnost, ker vsi želijo, da se takoj prične z reševanjem krize.

Beograd, 15. julija. Na poziv kralja je že v nedeljo odpotoval v Topolo njegov osebni zdravnik dr. Kojem. G. Kojem je pregledal kralja in konstatiral

lahko obolenje in mu svetoval, da naj ne zapusti Topole še 2—3 dni. Dr. Kojem se je včeraj vrnil v Beograd in ga je takoj posetil dr. Korošec, da se informira o zdravstvenem stanju kralja. Dr. Korošec je nato posetil predsednika demokratskega kluba g. Davidovića in se z njim dalje časa razgovarjal ter ga obvestil o tem, kar mu je povedal dr. Kojem. Vašemu dopisniku je dr. Kojem dejal, da se bo kralj zadržal v Topoli do četrтка, ako ne bi bilo novih komplikacij.

Zastoj v političnem življenju.

Beograd, 15. julija. Politična situacija v Beogradu je tekom današnjega dne popolnoma v zatišju, ker so v glavnem vse politične stranke določile svoje stališče napram današnji situaciji v slučaju razvoja krize. Danes so izostale vse običajne konference vlade in opozicije. Pažnja političnih klubov je danes osredotočena na mednarodno konferenco v Londonu, ki bo pričela jutri s svojim delom.

Beograd, 15. julija. Po konferenci vlade se je g. Pašić v avtomobilu odpeljal na izlet v Topčider. Po odhodu g. Pašića so takoj odšli v Topčider g. min. Srškić in Miletić. Radi tega se je takoj razširila verzija, da je g. Pašić hotel počakati v Topčideru vlak, da se

odpelje v Topolo, kjer kralju ponesti ostavko. G. Pašić pa je bil le na sprejemu in se je vrnil s sprejema domov. Ali po mišljenju političnih krogov ni izključeno, da bo odpotoval g. Pašić v Topolo, da se informira o zdravstvenem stanju Njegovega Veličanstva kralja.

Beograd, 15. julija. Ministrski predsednik Pašić je danes dolgo konferiral s prosvetnim ministrom Pribiševićem, ker je dobila vlada obvestilo iz Topole, da kralj ne bo prišel pred četrtkom v Beograd. Vlada je sklenila, da razvoja dogodkov in politične situacije ne bo forsirala, temveč da pusti dosedanje stanje, ker je uverjena, da akcija opozicije ne more imeti uspeha.

Pred razpustom HRSS-a.

Beograd, 15. julija. Radi ostril mer, ki jih je beograjska policija predvzela proti nezavisni delavski stranki Jugoslavije, vlada v opoziciji vse večja poparjenost, ker smatrajo kot gotovo dejstvo, da bo, ako dobi g. Pašić vo-

lilni mandat, HRSS razpuščena in nad njo izvršen zakon o zaščiti države, ker je sedaj uradno potrjena vest o zvezi med HRSS in komunisti ter vest o zvezi med HRSS in boljševiki.

Razpust komunistične stranke.

Beograd, 15. julija. Minister notranjih del g. Srškić je objavil, da je nezavisna delavska stranka Jugoslavije po zakonu o zaščiti države razpuščena. Istotako se razpušijo tudi vse njene politične organizacije. Več sindikatnih organizacij, ki so vršile politično mislijo, je razpuščenih. Beograjska mestna uprava zbira ves obožbeni material proti komunistom. V tem materialu je tudi nekoliko proglašev, ki so jih v teh dneh objavili slovenski komunisti.

Seja glavnega odbora demokratske stranke.

Beograd, 15. julija. Ker je bilo vsled kraljeve obolevnosti rešenje celokupne situacije v Beogradu odloženo za nekoliko dni, je demokratski klub odločil, da se bo vršila seja glavnega strankinega odbora, na kateri se bo sklepalo o nadaljnji akciji demokratov in celokupne opozicije v pogledu reševanja krize. Seja glavnega odbora demokratske stranke in poslanskega kluba je določena za četrtek 17. julija. Pozvani so istočasno v Beograd vsi člani glavnega odbora kakor tudi poslanci demokratske stranke.

ZBIRANJE KOMITOV NA BOLGARSKI MEJI.

Beograd, 15. julija. Po uradnih vesteh notranjega ministrstva se opaža na jugoslovensko-bolgarski meji vsak dan večja koncentracija bolgarskih komitskih čet. Bolgarska vlada tej koncentraciji ne dela nobenih ovir, ampak je še celo umaknila svoje čete v notranjost, da bi komiti mogli neovirano delovati.

važna ko izenačenje zakonov in republika neprimerno manj pomembna ko izenačenje davkov.

Končajte zato z velikimi besedami in prične s podrobnim delom. Skrbite za ceno kurjave ljudem po zimi, dajte jim dosti kruha in potrudite se, da bo ljudstvo dobro živelo in potem bo država trdno zgrajena in ljudstvo zadovoljno. Vse drugo pa je graditev pri strehi.

Seja ekonomsko-finančnega komiteja.

Beograd, 15. julija. Sinoči se je vršila seja ekonomsko-finančnega komiteja ministrov. Na tej seji so bili odobreni krediti poedinih ministrstev, a glavno delo je bilo posvečeno diskusiji, kako naj se izvede trgovinska pogodba med Italijo in kraljevino SHS.

DR. PELEŠ V BEOGRADU.

Posvetovanje s Pašićem in Jovanovićem.

Beograd, 15. julija. Bivši minister socijalne politike dr. Peleš je predvčerajšnjem dospel v Beograd in je včeraj dolgo konferiral s predsednikom narodne skupščine g. Ljubo Jovanovićem. Popoldne pa je posetil predsednika vlade g. Pašića, s katerim se je razgovarjal pol ure.

SENZACIJONELNE KOMBINACIJE »JUTARNJEGA LISTA«.

Zagreb 15. julija. Današnji »Jutarnji list« poroča, da se je danes pojavila v Beogradu nova kombinacija o rešitvi vladne krize. Po tej kombinaciji bi se imenovala koncentracijska vlada pod Ljubo Jovanovićem. Po tej kombinaciji bi vstopili v vlado Jugoslovanski klub in Davidovičevi demokrati, dočim bi morali samostojni demokrati izstopiti iz vlade. Da se v opozicijskih krogih v resnici dela za ustvaritev take kombinacije, je gotovo. Ni pa še verjetno, da bi ta kombinacija bila uresničena in ostane najbrže zaenkrat le senzacija »Jutarnjega lista«.

PREPOVEDANO DELAVSKO ZBOROVANJE v Beogradu.

Beograd, 15. julija. Sinoči je beograjska policija zabranila delavsko zborovanje v kavarni Grozd. Beograjska mestna uprava je izdala naredbo, da se zborovanje ne more vršiti, dokler ne bo zaveda delavske stranke rešena v smislu člena 15. zakona o zaščiti države. Policija pripravlja material, da dvigne tožbo proti centralnemu odboru komunistične stranke.

Podpis trgovinske pogodbe z Italijo

Beograd, 15. julija. Včeraj popoldne je vlada sklenila, da se podpis trgovinske pogodbe med Italijo in našo državo odloži za nedoločen čas, dokler se ne reši današnja kriza, ker smatra, da bo na ta način pogodba boljše sankcionirana. Italijanska delegacija pa je zahtevala, da se trgovinska pogodba takoj podpiše, na kar je tudi naša vlada pristala. Pogodba je bila podpisana včeraj popoldne ob 6.30 in je izdalo ministrstvo zunanjih zadev o tem sledeči komunikacije:

»Včeraj zvečer ob 6.30 je bila podpisana trgovinska pogodba v navzočnosti naše in italijanske delegacije. Pogodbo o trgovini in plovi med našo državo in Italijo so polnomočno podpisali za nas minister trgovine dr. Dinko Krizman, predsednik naše delegacije in direktor carin v pokoj g. Sava Kukić, dalje dr. Otokar Rybaf, načelnik ministrstva trgovine dr. Milan Todorović in načelnik ministrstva trgovine in industrije g. Milivoj Savić. S strani italijanske delegacije so podpisali pogodbo italijanski poslanik v Beogradu general Aleksa Bodrero in predsednik italijanske delegacije senator g. Lodovico Luciolli. Pogodba obsega obči del s sledečimi prilogi: 1. a) pogodba carina s kraljevino SHS, b) pogodba uvoz-

na carina v Italijo, c) pogodba izvoza carina iz Italije, d) pogodba izvoza carina iz naše države, e) odredbe, ki se tičejo obmejnega prometa. Ta odredba bo veljala za obmejno cono, ki se bo naknadno ugotovila s posebno komisijo in ki ne bo presegala 10 km z ene ali druge strani. 2. Zahtevanje protokola, s katerim se daje Italiji obmejno pravo plovo po reki Bojani. 3. Zaključni protokol občnega dela pogodbe.

Istočasno sta bili izmenjani dve noti: V eni noti izjavlja naša vlada, da bo takoj, ko bodo objavljene nove carinske tarife, pogodba stopila v veljavo in da bo podpisala v pogodbi konvencijske postavke za robo, ki se iz Italije uvažajo v našo državo. V drugi noti pa je objavljeno, da se bodo nadaljevala pogajanja glede predmetov, ki niso rešeni v pogodbi.

Beograd, 15. julija. Po naredbi ministra trgovine in industrije je izdelan poseben ekscerpt trgovinske pogodbe med našo kraljevino in Italijo, ki bo izročen ob 4. uri popoldne javnosti. Pogodba obsega v glavnem vse ono, kar smo že poročali in kar je obseženo v uradnem komunikatu in v izjavi trgovinskega ministra dr. Krizmana.

Dr. Ninčič na Dunaju.

Dunaj, 15. julija. Minister dr. Ninčič je prišel na Dunaj včeraj ob pol 3. uri popoldne. Na kolodvoru je bil sprejet od avstrijskega zunanjega ministra dr. Grünbergerja, od jugoslovanskega poslanika Milojevića in čehoslovaškega poslanika dr. Krotte. Zastopana je bila tudi jugoslovanska kolonija. — Popoldne je bil dr. Ninčič sprejet od

zveznega predsednika dr. Hainischja s posebnimi avdienci. Po avdienci pa je imel dr. Ninčič daljši razgovor z avstrijskim podkancelarjem dr. Frankom. Zvečer je priredil zunanji minister Grünberger banket na čast dr. Ninčiču. Vse dunajsko časopisje piše zelo simpatično o prihodu dr. Ninčiča.

POSELEDICE IN PROTESTI PROTI UKINJENJU TISKOVNE SVOBODE V ITALIJI.

Napolj, 15. julija. Tednik »Re di Denaro« je bil na podlagi novega pravilnika tiskovnega zakona zaplenjen ter poleg tega naznanjen sodnijski oblasti. V smislu novega ukrepa o tiskovnem zakonu je prefekt naprosil Udrženje napolitanskih novinarjev, naj imenuje enega zastopnika v komisiji. Udrženje je v znak protesta proti novemu ukrepu predlog zavrnilo.

Demokratska liberalna stranica je poslala kralju brzojavko, v kateri ga prosi, naj ukrene vse potrebno, da se vspostavi tiskovna svoboda, s katero se je Italija ponašala že 75 let.

Rim, 15. julija. Iz Modene prihaja poročilo, da je bil list »La voce popolare« zaplenjen radi razširjanja tendencioznih vesti.

KONFERENCA MED PAŠIĆEM IN JOVANOVIĆEM.

Beograd, 15. julija. Predsednik narodne skupščine g. Ljubo Jovanović je včeraj dalje časa konferiral z ministrskim predsednikom g. Pašićem, ker je bil Ljubo Jovanović takoj po prihodu kralja pozvan na konzultacijo.

PREPOVEDANO ZBOROVANJE ZEMLJORADNIKOV v Savskem mostu.

Beograd, 15. julija. Za danes so zemljoradniki sklicali zborovanje v Savskem mostu, toda politične oblasti so to zborovanje prepovedale. Zemljoradniški poslanec g. Vujić je včeraj posetil ministra notranjih del in protestiral proti brezpravni prepovedi tega zborovanja. Gosp. Srškić je izjavil, da bo vso stvar preiskal in dovolil zborovanje, ako je policija nepravilno postopala.

BODRERO POVABIL NAŠE DIPLOMATE NA IZLET.

Beograd, 15. julija. Italijanski poslanik na našem dvoru general Bodrero je pozval celokupno diplomacijo in vse člane naše in italijanske delegacije za trgovinska pogajanja z Italijo ter imenitnejše politike na izlet in banket, ki bo na veliki italijanski torpedovki v četrtek na potu Beograd—Sinederevo in nazaj.

GENERAL DE BONO PROTI LISTOM

Rim, 15. julija. Vrhovni poveljnik prostovoljne milice general De Bono je vložil nove tožbe proti listom. Polez rimskega lista »Epoca« se bosta morala zagovarjati še maksimalistično glasilo »Unità« v Milanu in list »Humanitas« v Barriju. General De Bono misli torej, da sme biti popolnoma mirne vesti in da so obtožbe proti njemu glede njegovega delovanja za časa preiskave g. umoru Matteottija popolnoma neutemeljene.

VELIKI FAŠISTOVSKI SVET.

Rim, 15. julija. Veliki fašistovski svet se sestane 22. t. m. v palači Venezia. Narodni svet fašistovske stranke pa je sklican na 2. avgusta. Na tem zborovanju bo imel ministrski predsednik Mussolini važen političen govor.

ODHOD ITALIJANSKE DELEGACIJE V LONDON.

Rim, 15. julija. Sinoči ob 9. uri sta odpotovala finančni minister De Stefani in minister državnega gospodarstva De Nava na konferenco v London. Načelnik italijanske delegacije je finančni minister De Stefani. Pred odhodom se je vršil med ministrskim predsednikom in člani delegacije razgovor o stališču, ki ga naj zavzame italijanska delegacija na konferenci. Italijanska delegacija se sestane v Parizu z italijanskim poslanikom in odpotuje brzkone skupno s francosko delegacijo v London.

Borzna poročila.

Zagreb, 15. julija. Devize: Curih 15.60—15.70, Pariz 441.25—446.25, Praga 2.51—2.54, New York 84.30—85.30, London 365.25—368.25, Dunaj 0.1190—0.1210. Valute: Dolar 83.50—84.50, lira 362.50—365.50. Beograd, 15. julija. New York 84.80 do 84.90, Dunaj 0.1202, Pariz 4.43—4.44, London 362.5, Milan 366.6—366.9, Praga 252—252.25, Budimpešta 10.75, Curih 1560—1565. Curih, 15. julija. Beograd 6.40, Pariz 28.30, London 23.88, New York 544, Milan 23.55, Praga 16.05, Dunaj 0.0077, Berlin 1.31. Trst, 15. julija. Predborza: Beograd 27.25—27.325, London 101.10—101.20, Pariz 120.25—120.75, New York 23.05—23.125, Curih 424.50—426, Dunaj 0.0329—0.031, Praga 63.35—63.75.

Cilji in delo Jugoslovenske Matice.

(Iz poročila glavnega tajnika Jug. Matice Karla Mahkote.)

Nesrečna usoda, še bolj pa zla volja močnejših, sta vzrok, da živi na stotisoče naših bratov izven Jugoslavije. Ne samo iz idealnih ozirov krvne skupnosti smo dolžni za te brate skrbeti, temveč še veliko bolj z ozirom na našo lastno varnost. Zakaj dokler sega naša jezikovna meja še daleč preko naše državne meje, tako dolgo smo varni, ker bratje tam preko so naša najboljša predstraža. V tistem hipu pa, ko pade naša predstraža, je v nevarnosti tudi naša svoboda, zakaj imperijalistični cilji naših nacionalnih nasprotnikov niso pokopani, temveč narobe nanovo izkopani.

Da skrb za našo predstražo, je glavni namen Jugoslovenske Matice. Vseeno nam je, kje se nahajajo te predstraže. Jugoslovenska Matica misli ravno tako na brate v Primorju, ko na one na Koroškem in na rudarje v Westfaliji ravno tako, ko na Srbe pod Grki. Vse Jugoslovane združiti v eni vzvišeni misli poštvalnega nacionalizma, to je glavna skrb Jugoslovenske Matice.

Ta namen pa je dosegljiv le, če po-kazemo bratom tam preko dejansko ljubezen. Vsled naših del morajo bratje v tujini spoznati, da je njihov narod vreden žrtve.

Te velike naloge pa moremo doseči zopet le na ta način, če je organiziran ves narod za pomoč bratom tam preko, zakaj samo delo vsega naroda more biti kos vsem neverjetno velikim težkotam.

Uspešnost dela pa zahteva, da pazno zasledujemo delo nasprotnika. Vsak njegov udarec moramo paralizirati in zato moramo delovati pred vsem tam, kjer so nasprotniki zastavili svoje delo.

Zasedeno ozemlje so razdelili Italijani v tri cone. V prvi coni je Trst, istrsko otočje in Zapadna Istra. To ozemlje smatrajo Italijani za denacionalizirano in za čisto svoje, vsled česar je tu vsako slovansko gibanje prepovedano. Tudi samo kulturno. Na tem ozemlju so fašisti absolutni gospodarji. V drugo cono so uvrstili Italijani okolico velikih mest in večje kraje, ki jih pretvarjajo v svoje trdnjave. Tu je kolonizacija Italijanov najmočnejša. V tretjo cono pa spadajo končno kraji, ki jih Italijani sami smatrajo za čisto slovenske in kjer je raznarodovalna akcija primeroma neznamenita.

Posebej pa je opozoriti na poskuse fašizma, zaslužniti našega kmeta gospodarsko. Naš kmet ne sme biti več gospodar svoje zemlje, on mora postati kolon, da bo brez odporne sile in tako z lahkoto žrtve italijanizacije.

In kako je na Koroškem? Najprej je treba poudariti, da ni bil slovenski življenjski nikdar tako zaveden kakor je sedaj. Plebiscitna doba je našega človeka utrdila in kar je bilo tedaj naše, to se stalo naše za vekomaj. To so dokazale zadnje občinske volitve, po katerih je prišlo v slovensko posest veliko občin, katerim je pred vojno načeloval Südmärkovec. Razveselilo je med koroškimi Slovenci razvito društveno življenje. V tem je največja sila koroških Slovencev. Kakor fašist nad Primorcem, tako vihti Heimatsdienstler nad Korošcem svoj bič. Toda bodi Korošcu povedano v čast, da kljubuje zavednost Korošca vsem nasiljem.

Ni pa naša naloga samo v tem, da skrbimo za brate tam preko. Mi moramo gledati, da utrdimo svojo državo in da vzgojimo ves naš rod v globoki ljubezni do svoje države. Delo za državo je delo za brate tam preko, zato je za državno delo kardinalna točka programa Jugoslovenske matice.

Če prestejemo Slovence na Primorskem in Koroškem in če potem primerjamo to število s številom Slovencev v Jugoslaviji, tedaj nas mora navdati strah za našo bodočnost. To tem bolj, ko vidimo silno razcepljenost našega narodno - obrambnega dela. Štiri narodna obrambna društva obstoje med nami in vsa imajo skoraj isti cilj. Res je sicer, da imajo posamezna društva v svojih pravilih začetno posebno pot, toda ravno tako je danes res, da je treba vse narodno obrambno delo obrniti v eno smer. Dajati podpore beguncem, ki že leta dni prebivajo v Jugoslaviji, je posel socialnega skrbstva in skrbeti za naše šolstvo ob severni meji, je skrb države. Da to omenjam, storim le vsled tega, da dosežemo zjedinenje vseh naših društev v največjem delu za narod. Tako majhno je naše število, da je vsaka razcepljenost za nas neopravičljiva.

Treba omeniti še drugo stvar. Če pregledamo listo narodnih podpornikov, tedaj vidimo, da nosi največ narodnega davka naš srednji stan, v prvi vrsti naš uradniški stan. Ta stan smo si znali vzgojiti za nacionalni davek tako, kakor se morda to ni posrečilo nobenemu drugemu narodu. V nobenem razmerju s tem stanom pa ne nosijo nacionalnega davka ne naš kmet, ne obrtnik in trgovec, še manj veleposestnik in velepodjetej. V tem oziiru zaostajamo daleč za drugimi narodi.

Vsled tega imajo narodno obrambni delavci silno težko stališče. Pri osebnem prijatelju se še nekaj doseže. Vsi drugi pa se izgovarjajo, da so že dali drugemu društvu. S istim izgovorom pa odslovo tudi zastopnika drugega društva in tako v resnici ne dajo nikomur. To velja skoraj za vse kraje, kjer je dvoje obrambnih društev.

Če hočemo pritegniti k narodno obrambnemu delu vse sloje, potem moramo to delo poenostaviti. Običajna narodno obrambnih društev pa narodno obrambno delo komplicira. Izgovor, da imajo tudi Nemci dvoje obrambnih društev Schulverein in Südmärk za nas ne velja. Stomilijonski nemški narod ima lahko dvoje društev, peščica Slovencev pa delitve ne prenese. Če hočemo dvigniti bilanco naših obrambnih društev, potem je koncentracija narodno obrambnega dela neodložljiva. Prepričan sem, da večina to tudi uvideva in zato upam, da bo enotna narodno obrambna fronta tudi vpostavljena.

Po teh uvodnih besedah naj na kratko orišem delovanje Pokrajinskega odbora Jugoslovenske Matice.

Delo Jugoslovenske Matice.

Začetkom decembra lanskega leta je izstopil iz društvenega odbora dr. Josip Srebrnič, ki je nastopil svoje odlično mesto kot krški škof. G. dr. Srebrnič se je z največjo verno udeleževal matičnega dela in samo iskreno želimo, da bi jej ostal kot vladika enako iskren prijatelj. Neizprosna smrt je ugrabila odboru dva nad vse agilna člana: dvor. svet. Regalyja in Joška Cveka. Tema dvorna, kakor tudi vsem umrlim prijateljem JM časten spomin!

Odbor je imel v preteklem letu 12 sej, na katerih so bile rešene vse prošnje. Pisarna je rešila 2671 dopisov. Nato je tajnik podrobno navel tozadevno delo.

Pri reševanju prošenj se je ravnala JM po treh načelih.

1. JM je kulturno društvo v najidealnejšem smislu besede. Zato podpira vse kulturne ustanove brez ozira na njih strankarsko pripadnost. Jugoslovenska Matica nima absolutno nobenega bojnega namena in nobenih bojnih organi-

zacij. Njen cilj je samo ta, da veže vse Slovence v kulturnem oziiru, da ohrani svojo nacionalno zavest in da so delavci za procvit naše kraljevine.

2. Od vsega početka je bila JM na stališču, da mora s svojimi podporami uplivati na podpirance vzgojno. Vsaka nacionalna podpora je v nacionalnem oziiru škodljiva, če rodi mesto delavcev-parasite.

3. Vsled tega podpira Jugoslovenska Matica samo društva in ne posameznikov.

Intenzivno je bilo propagandno delo Jugoslovenske Matice. Izdana je bila Borojevičeva brošura o vojni proti Italiji in sicer v vseh treh narečjih. Ob priliki učiteljskega kongresa je bila izdana posebna brošura, ravno tako ob priliki katoliškega shoda. Obe brošuri sta imele ljuten uspeh.

Tudi gospodarski program uveljavljamo po najboljši moči. Apeliramo na javnost, da sega pridno po stvarih, ki se prodajajo v korist Jugoslovenske Matice.

Izdatne dohodke smo prejeli še od drugih dveh stalnih udeležb: Od književne tombole in pirhov.

Književna tombola Jugoslovenske Matice ima dvojen namen: Razširiti slovensko knjigo do zadnje koče in dati JM sredstva za njeno delo. Oba namena sta bila sijajno dosežena. Razdelili smo med narod nad 6000 knjig in dosegli nad 60.000 dinarjev čistega dobička.

Ker je izšla ideja književne tombole iz Jugoslovenske Matice, zato prosimo vsa društva, da prepušče prirejanje književne tombole edino Jugoslovenski Matici.

Drugi izdatni vir so bili *pirhi*. To je dar *šolske mladine JM*. Letos je dala ta zbirka nad 53.000 dinarjev.

Ko omenjam ti dve zbirki, ne smem pozabiti onega faktorja, ki si je pridobil za uspešno izvedbo obeh udeležb največjih zaslug. To je *slovensko učitelstvo*. Bodi idealnemu in poštvalnemu učitelstvu izrečena s tega mesta najtoplejša zahvala!

Od lanskega občnega zbora so bile nanovo ustanovljene štiri podružnice in sicer v Braslovčah, Prva ženska v Ljubljani, Akademski v Ljubljani in Učiteljska na Viču. Prenehali sta podružnici v Rogatcu in v Gornjem gradu. Tako imamo danes 78 delavskih podružnic in sicer 43 na Koroškem, 32 na Štajerskem in tri v Prekmurju.

Čast vsem tem podružnicam! Vse so bile delavne, vse so tekmoval v plemenitem delu za brate tam preko. V letošnjem letu pa je bila najbolj delavna podružnica v *Kranju*. Da pa v denarnem oziiru prednjačita podružnici v Mariboru in Celju, je le naravno in vnovič potrjuje veliko rodoljubnost tamonjšega prebivalstva.

Število matičnega članstva je ostalo na isti višini. Po stanovitvi se deli članstvo sledeče. 60 odstotkov članstva tvorijo zasebni in državni uradniki, posestniki 10 odstotkov, trgovci in obrtniki 21 in ostali odstotki odpadejo na razne stanovne.

Izdatno je podpiralo Jugoslovensko Matico pri njenem delu naše časopisje. Bodi mu izrečena topla zahvala z iskreno prošnjo, da da vsaj enkrat v tednu svoje predale na razpolago Jugoslovenski Matici. Časopisno propagando je vršila Jugoslovenska Matica tudi po tujih listih. Zlasti po angleških in ameriških. Izdali smo dalje posebno francosko brošuro, v kateri smo opozorili Društvo narodov na krivice, ki jih trpi naš narod tam preko. Poslali smo tudi izvedence na dvoje mednarodnih zborovanj in na zborovanje ženske mednarodne lige v Pardubicih. Na vseh teh zborovanjih so naši delegati krepko zastopali interese naših bratov tam preko.

Pot-pourri.

»Po tri pesti posušenega oranžnega cvetja, rožnih listov, centifolije, rumene vijole; po eno pest suhega majarona, tima, rožmarina in lavande (vijke), pol pesti poprove mete, šest lovorovih listov, oljupke ene limone in sedem gramov nageljnove žbice — vse to premešamo s par pestmi suhe morske, debelozrnate soli in nalozimo v lonec iz trdega porcelana ali stekla, ki se hermetično zapira s tesnim pokrovom« — imele širanjena v ogromni omari za perilo, in ki so ga odpirale ob časa do časa za par minut in nosile iz sobe v sobo, da se je navzela vsa hiša nekega tipičnega hišnega vonja, kajti za to mešanico dišav je imela vsaka hiša svoj lastni recept, ki se je ohranjal od roda do roda.

Tudi domove današnjih elegantnih preveva diskreten vonj, vse sobe, pohištvo, obleke, perilo... Dama, ki ve ravnanje z dišavami si ne nalije na obleko in na žepni robec dragocene ekstrakta prav predno gre na poset, zabavo ali promenado. Ta način parfimiranja je potraten, vsiljen in nedostojen. Nalži ti tvoj budžet dovoljuje *flakon Haubigant-ovega* »Quelques fleurs«, skromno vrečico vijoličnega praška, posušeno velico rožmarina ali šope posušene stivke, ki jo baš sedaj lahko kupiš na trgu za par dinarjev, razdeli te svoje dišave po svojem stanovanju, po omarih in pohištvu tako, da se polagoma navzame vsaka stvar v tvojem domu lahkega in prijetnega vonja.

Morda poreče ta ali on asket tega ali onega svetovnega naziranja, da s takimi nauki zapelujemo človeštvo k neizmurnosti tega sveta.

Izvršeno je bilo dosti in uspešnega dela. Toda delo je treba stopnjavati in brez ozira na vse težkote. Bodoči odbor pa bo moral rešiti predvsem sledeče naloge.

1. Izpopolniti organizacijo Jugoslovenske Matice. 2. Razširiti jo po vsej državi. 3. Zainteresirati za JM državo. 4. Urediti matično pisarno in ji pridobiti novih delavcev. 5. Razširiti propagando in udeležiti dopisni urad »Jug«. 6. Ustanoviti narodno obrambni muzej. 7. Pripraviti temelje za ustanovitev enotne narodno obrambne fronte. 8. Sestaviti natančen proračun. 9. Najti novih stalnih dohodkov in 10. organizirati JM v Severni Ameriki.

Ko je podal tajnik še kratek pregled o dohodkih in izdatkih J. M. je zaključil svoje temeljito in vznešeno poročilo z besedami:

Jugoslovenska Matica bo nadaljevala svoje narodno obrambno delo v raz-

Mala antanta in Romunija.

Romunija zavzema v Mali antanti, kakor se zdi, neko posebno stališče, ki se precej razlikuje od stališča obeh drugih članic, Češkoslovaške in Jugoslavije. Po vsem videzu stoji Romunija, da si je ravno tako članica Male antante, kakor oboje ostali državi. Nekoliko ob strani, kakor da bi pravzaprav ne bila toliko interesirana na politiki Male antante, kakor Češkoslovaška in Jugoslavija.

Te razlike v interesih pa ne povzročajo toliko razlika v narodnosti — dve državi sta slovanski, ena pa romanska — kakor drugi politični in gospodarski razlogi. V največji meri je seveda vzrok desinteresanosti Romunije besarabsko vprašanje, to je razmerje Romunije do sovjetske Rusije.

Za Romunijo je besarabsko vprašanje najvažnejše vprašanje v njeni zunanji politiki. Rusija bo brez dvoma zahtevala Besarabijo nazaj, in tedaj bodo napočili za Romunijo težki dnevi. Ni izključeno, da doživi tedaj Romunija polom. Tega pa se Romunija zelo dobro zaveda in se je zavedala že od tedaj, ko je vzela Besarabijo v svojo posest. Zato je povsod iskala zaveznikov, pri katerih bi našla predvsem podporo v besarabskem vprašanju.

Tedaj, ko se je snovala Mala antanta, čije glavni namen je bil ohranitev mira, oziroma z mirovnimi pogodbami ustvarjenega stanja, se je zdelo Romuniji, da je prišel pravi trenutek, da si zagotovi zanesljivo podporo tudi v besarabskem vprašanju. Vendar je bila tu Romunija razočarana. Niti Jugoslavija, niti Češkoslovaška nista mogli pristati na obljubo, da bosta podpirali Romunijo proti Rusiji, kadar bi ta prišla po Besarabijo. To pa iz čisto enostavnega razloga: za obe slovanski državi bi bil bol proti slovanski Rusiji naveden samomor; niti eden, niti drugi narod ne bi hotel nastopiti proti svojim severnim ruskim bratom. Zato so češkoslovaški in jugoslovenski politiki dosledno odklanjali vsakršno obveznost podpiranja Romunije v slučaju njenega konflikta z Rusijo radi Besarabije. In zato, ker se njena glavna želja ni izpolnila, je postala Romunija v Mali antanti nekako desinteresirana.

Romunija je seveda iskala dalje in je skušala ustvariti v svojo čim boljše zavarovanje posesti Besarabije čim prijaznejše odnose s svojimi sosedami Bolgarsko, Madžarsko in s Turčijo. Jasen dokaz za to je dala Romunija ob priliki otvoritve konference Male antante v Pragi dne 11. julija, ko je v trenutku otvoritve konference Male antante poslala svoje brodogve v Carigrad na poset.

Vprašanje priznanja sovjetske Rusije je za Malo antanto zelo važno vprašanje, ki pa ne bo našlo nikdar skupne rešitve. Do čim je pričakovati, da bosta priznala naša država in Češkoslovaška že v doglednem času Rusijo, tega Romunija seveda ne bo storila; vprašanje bo mogoče rešiti torej le posamezno. Priznanje sovjetske Rusije s strani Češkoslovaške in Jugoslavije pa gotovo ne bo zblizalo teh dveh držav z Romunijo v Mali antanti, pa bo desinteresanost Romunije v Mali antanti še večja. Zato postaja že sedaj dvomljivo, če bo hotela Romunija slediti politiki Male antante tudi potem, ko bo končno zagotovljen evropski mir, kar menda ni več daleč.

Nemška tiskovna svoboda. »Pfälzische Presse«, ki izhaja v Hofu je bila vsled nekega članka ustavljena.

Vsa sovjetska delegacija se je potopila. Sovjetska delegacija v Turčiji, ki jo je Kemal paša izgnal iz Angore se je v Črnem morju potopila.

Politične vesti.

— Čehoslovaški tisk o konferenci Male antante. Ves čehoslovaški tisk široko komentira praško konferenco in konstatira zadovoljstvo, da nadaljuje Mala antanta svojo miroljubno politiko. Posebno se poudarja popolna soglasnost vseh članov Male antante. Tudi nemški »Prager Tagblatt« piše, da se je Mala antanta pretvorila v institucijo, ki čuva mir v Srednji Evropi. »Narodni Politika« podčrtava, da so danes države Male antante po svojih skupnih interesih tesneje zvezane, kakor kdajkoli. »Tribuna« konstatira, da pogajanja niso mogla prinesiti nobene senzacije, ker je bila politika Male antante jasna. Glaslo dobrovoljce »Narodni Osvoboditelj« je prepričan, da ne bodo inspiratorji prorokovali o razpadu Male antante niti sedaj prenehali s svojimi prorokami. »Česke Slovo« konstatira, da je bila praška konferenca meha črta, na kateri so bila rešena vsa vprašanja, ki bi mogla povzročiti nesoglasja v Mali antanti. Komunistično »Rude pravdo« pa pravi seveda, da je Mala antanta samo zveza kapitalistov, ki povzročajo oboroževanje v Srednji Evropi in da ne predstavljajo Mala antanta nobene organične konsolidacije. — Kako bi tudi bilo mogoče, da ne bi napisali komunisti neumnosti in motili splošno harmonijo!

— Amnestija za Caillauxa in Malvyja. S 310 prot 202 glasovi je sklenil francoski parlament, da se sprejme zakonski načrt o amnestiji, ki pomilostiča med drugim tudi Caillauxa in Malvyja. Josip Caillaux, ki je danes 61 let star, je bil od 1. 1913 do 1914 ministrski predsednik. Clemenceau ga je dal leta 1918 aretirati, ker da je delal na tem, da bi se sklenil separaten mir. Nato je bil obsojen od senata, ki se je konstituiral kot državno sodišče, na tri leta ječe. — Louis Jean Malvy, prijatelj Caillauxa je danes star 49 let. V prvih vojnih letih je bil minister za notranje zadeve. Leon Daudet ga je obtožil veleizdaje. Clemenceau mu je očital, da je podpiral dejetizem in ga je postavil pred državno sodišče. Obsojen je bil vsled uradne zlorabe le na progon, dočim ni izgubil državljanstvih časti.

— Belgijski socialisti in Dawesovo poročilo. V belgijskem parlamentu je izjavil belgijski socialist Vandervelde, da mora stati Anglija na strani Francije in Belgije proti Nemčiji ter paziti, da bo slednja izvršila vse svoje obveznosti. Vandervelde je dalje naglasil, da je izpraznitev Poruhra izključena za toliko časa, dokler ni popolnoma izvršeno Dawesovo poročilo.

Drobne vesti.

Japonska se oborožuje. Japonski vojni minister je izjavil v parlamentu, da je treba vsled splošnega položaja pomnožiti zračno brodogve še za 17 eskadril.

Kongres Ferlijalnega Saveza je bil dne 12. t. m. zaključen v Skoplju. Nobenih posebnih sklepov se ni sklenilo. Predlagana sprememba pravil je bila odklonjena.

Kot glavni izvedenec Amerike se bo udeležil londonske konference Owen Young član izvedeniške komisije.

Belgijska vlada je poslala k maršalu Fochu višjega oficirja, da se dogovori glede zmanjšanja posadke v Porenju in izvedbe nevidne okupacije.

Voditelj ameriških strokovnih zvez, Samuel Compers, je težko obolel. Ker je že 74 let star, se njegovi prijatelji boje, da ne bo več okrevaj.

Državno sodišče v Lipskem je obsodilo pet stuttgartskih komunistov. Članov boljševiške tajne organizacije Čeka, na 8 let ječe.

Jurkovičeva »Kotarke«

V zadnji številki londonske revije »The Slavonic Review« je napisal G. J. Prezelj laskavo poročilo o Lj. D. Jurkovičevih »Kotarkah«. Pesme za narod (Zvezna tiskarna 1924. Dm 30.—). Referent G. J. Prezelj piše: Ob Jadranskem morju leži solčna dežela — Dalmacija. Dežela, polna zgodovinskih spominov, med katerimi gospoduje Džoklečijanova palača s svojo Porto Aureo, bogata zlatega solca, toda rečna po rodni zemlji. Boj s prirodnimi silami zahteva fizično in moralno vztrajnost ljudstva, ki živi v tej deželi. Njeni sinovi obdelujejo zemljo, vinograde, čuvajo ovce in so širom sveta znani pomorščaki. Sinovi te dežele so vsi slike postave in vitkega telesa, njih oči se iskrijo v ognju nevtrastne samozvesti, pa tudi dobrote. Hčere te dežele so nežne, ljubeznive, zveste in tuptam izredne lepote. Pred menoj leži drobna zbirka pesmi, posvečena tej deželi in temu ljudstvu. Pesmi se imenujejo »Kotarke« ter so prozaste ljubezni do Dalmacije in njenih otrok. Pesmi je napisal Lj. D. Jurković, po poklicu arhitekt, pesnik ljubezni do svoje domovine. In v tem je njegova moč. Izobražen mož ne piše tu za svoje prosvetne tovariše, temveč za svoje neprosvetljene brate. Pesnik je predvsem navdušen patrijot, ki jasno razume, da mlada Jugoslavija, za katero se bori z besedo in peresom, ne more uspeti, dokler ne bo prožeta narodnega edinstva. To je samo mogoče, ako se razne veje jugoslovenskega naroda medsebojno spoznajo in potem spoznanja pridejo do medsebojnega spoštovanja in ljubezni. Ta aksiom ne velja samo za inteligenco, temveč se mora razširiti tudi med najširšimi narodnimi sloji. Pesnik je napisal svoje »Kotarke« v starem

tradicionalnem desetercu. Svoje predmete je našel v vsakdanjem življenju ljudstva. Tehnično je mojster v izražanju. Glavna pesnikova naloga je bila, da pomaga svojemu narodu. Za to so vse pesmi izrazito didaktičnega značaja, pesmi ljudske modrosti. Naj bo poučevanje ljudstva potom cerkve in šole še tako dobro, nič ne gre tako k srcu kakor pesem, zlasti če je prozeta duha, in ki prehaja skozi stoletja od generacije do generacije. Poleg didaktične naloge moramo opozoriti na umetniško silo številnih mest v teh pesmih. Najboljše po svoji pesniški kompoziciji in močni dikciji so pesmi Junaku Kukavici in pastirski miniaturna, pesem o Srdjanu pastirju. Poleg tega so pesmi bogate na dobro podanih slikah, ki karakterizirajo slog in ne zaostajajo za podobnimi slikami, radi katerih je bila srbska narodna pesem od davno slavna.

Popolnoma v duhu stare narodne pesmi je začetek pesmi »Na blejskem jezeru«, napisane v proslavo poroke kralja Aleksandra. Zadnje štiri pesmi v zbirki so prevodi škotskih obmejnih balad, ki so tu prvič prevedene v srbski jezik, kolikor mi je znano. Balade so prevedene v srbski narodni deseterci in pesnih hote uporabljala dikcijo srbske narodne pesmi. To je bila srečna ideja, ker se ti prevodi lepo berejo in bodo vzbudili v mnogih Jugoslovenih interes za lepo škotsko narodno poezijo. Zasluga za ta prevod pripade znani prijatelji jugoslovenskega pokreta gospoj Fr. S. Copeland, angleški lektorici na ljubljanski univerzi, ki je pomagala G. Jurkoviću obvladati težkoče posebnega narečja teh starih pesmi. Referent pomenoma omenja, da je to prva knjiga, ki je v Ljubljani natisnjena v dirilici in hvalljuznanjo opremo knjige v slogu narodnih vezenj po zamisli avtorja samega.

nizem. Kdo bi si nakapljaj melisc na sladkor kot stare tete? Ali pil čaj od kamif? In kaj celo kmetica, ki je božakstnemu otroku navezala okrog vratu venec iz peteršilja, ali utaknila v čep česen in čebuljo zoper gliste? Res je, da v narodu, neregulirano od večje roke postanejo prirodnid darovi in domača sredstva čisto smešna, neuporabna, da celo škodljiva. Vendar je tradicija ohranila uporabo marsikaterih omenjenih dišav kot domač lek, katerih upravičenost bo morda jutri podprla znanost.

Vsekako vidimo, da so odorantne rastline od nekdaj igrale važno ulogo ne le v higijeni in medicini, temveč tudi v religiji vseh narodov kot mogočih stimulans; Pijetja se prerokovala nad oblaki dišečih dimov; dišave iz orienla so prinesli trije kralji detetu v Betlehem; na čast Buddhi se razširjajo kupi sive ambre in katoliški cerkev ume učinkovito uporabljati meliko vonjavoke kadilo v hladnih, tajnstvono razsvetljenih hramovih njenega božanstva.

In nam naj bi se šlo v zlo, če si ujamemo nekoliko sladkih dišav cvetočega polja; če jih zapremo tesno in jih hranimo za trenutke, ko postane okrog nas sredi dela, truda in skrbi vsa okolica prazna...

Dovolite nam vendar, da odpremo, trudne in izmučene od vsakdanjosti tu pa tam za par trenutkov čarobno posodo, da nas objame sladki vonj pomladi, par pretvorjenih solčnih žarkov, nekaj sanj, nekaj spominov...

Naročaito in širite »NAR. DNEVNIK«.

O pomenu apnenecv.

Apnenec so poleg peščenecv najbolj razširjene kamnine usedlinskega izvora. Spominja se je treba le na več kot 1000 m mogočne plasti alpske trijadne tvorbe, ki se stoji iz samih apnenecv. Na enak ali slični način jih najdemo tudi v vseh drugih formacijah od geološkega praveka do današnjih dni. Kajti tudi v sedanjih morjih so apnenecve usedline poleg globokomorskega glena na prvem mestu.

Kako ogromen je pomen teh kamenin za gospodarstvo in krogotek snovi v naravi, spredvidimo, če pomislimo, da je v vsakem kilogramu čistega apnenca vezano 440 gramov ogljikove kisline. Ogljikova kislina pa je glavna hrana rastlin in te so hrana živalim. Skoro vsa v apnenecih vezana ogljikova kislina je bila nekoč sestaven del našega ozračja; prihajala je v ozračje iz ognjenikov in ohlajajočih se vulkanskih kamenin in se mu nato odtegnila po različnih poteh. Deloma jo vserka deževnica, padajoča skozi zrak; z njo nasičena raztaplja zemeljsko skorjo in tvori glino, kremenjak in ogljikovokislo soli, takozvane karbonate. Deloma vdihavajo ogljikovo kislino rastline, privajajo si njen ogljik, kisik pa izdihavajo. S pomočjo iz zemlje vsrkanih rednih soli in pridobiljenega ogljika si grade snovi za svoje telo. Te snovi služijo ali živalim v hrano, ali se vsled gnitja znova razkrojijo, tvorijo zopet ogljikovo kislino za nov krogotek, ali pa vsled nepopolnega izgoravanja poogljene nastajata šota in premog. Končno je v naravi veliko število živali in rastlin, ki si iz apnenca grade svoje lupine, hišice in okostja; dobe ga raztop-

ljenega v vodi, ali pa si ga iz različnih soli, kakor n. pr. sadre, same zgrade v svojih organih.

Na omenjene načine nastajajo ogljikovokisli apnenec je ožračju povečini stalno iztrgan. Le zelo majhen del ogljikove kisline pride po raznih kemičnih pretvorbah zopet v promet. Nekeč v daljni bodočnosti bo stalno vezana vsa ogljikova kislina, vezan bo ves zemeljski ogljik v obliki karbonatov. To pa pomeni pogin vsega živega, smrt na zemlji.

Pajki

so znano bijološko silno zanimive živali. Posebno nekatere vrste se odlikujejo po čudovitem življenjskem načinu. Nekaj v Afriki živečih vrst teh členonožcev, ki jih opisuje N. Abraham, pa vzbujajo naravnost začudenje. Dve vrsti plemena Moddrigea živita na drevju, ki ima staro hrupavo lubje. Med razpokami si zglodajo hodnik, ki je obdan od samih gladkih sten in se zapira na dveh mestih z loputnicami. Te so spredene iz kosčkov skorje, lišajev itd. in se hodniku tako prilagajajo, da jih še oni, ki ve zanje, le s težavo opazi. Ena vrsta so prave hišne duri. Pajk sedi za njimi in preži na plen. Bliskovito se spusti nanj in ravnotako z njim zopet izgine. Če pridejo večji sovražniki, ki strežejo pajku po življenju, se upre z nogami ob stene in na vso moč tišči na vrata. Kadar hoče počivati, jih zapahne začasno s par krepkimi nitmi. Ako si pa razbojnik le pribori vhod v hodnik, smukne pajk hitro skozi druga varnostna vrata. Opazovali so, da je pajk zgradil vso napravo v eni sami noči.

Se bolj čudovit je pajk plemena Desis. Živi v pasu plime in oseke in sicer v cevastih votlinah med starimi korajniki. Kadar morje narašča, zapre cev in čaka popolnoma suh, da voda zopet odstopi. Tedaj zleze ven in lovi v obližu male košarje. V ali na vodi ta pajk ne more živeti in je tu ravnotako okoren, kot vse druge vrste; vendar si napravi svojo zgradbo v tako nevarnem kraju.

Najbolj zanimiva pa je neka Dolomedes vrsta. Tudi tega pajka privlači voda, a na povsem drug način. Najde se ga na kopnem ob stoječih vodah. Na bregu počiva; najrajši na kakem kamnu, ki sega daleč v vodo. Z zadnjimi nogami se krepko oklene kamenite podlage, s sprednjimi zelo dolgimi nogami pa sloni na vodni gladini, tako da celo telo visi nad vodo. Nepremično čaka, dokler ne hušne mimo kakšna mala ribica. Tedaj se mahoma pozone zanj, jo objame s 6 dolgimi nogami, zasadi vanjo svoje krepke čeljusti in se poda na skalo nazaj, kjer jo v popolnem miru polagoma požre.

Vzgoja mladine.

Prijatelj mladine nam piše: Včeraj popoldne sem šel po Savski cesti proti Tomačevem. Pri pokopališču srečam skupino mladoletnih deklic v starosti 8 do 10 let. Morda kakih 20 korakov za tem je sledilo pet dekčev približno iste starosti. Bili so to gologlavi in bosonogi paglavci, prave pristne ljubljanske srajce. Podili so se po cesti semintja ter kričali za pred njimi korakajočimi deklicami. Ena od teh je nekoliko za-

ostala in se pridružila fantom. V trenutku, ko sem šel mimo teh kratkosuknjčev, sem opazil, kako se je deklica odločila od dekčev in stekla naprej za tovarišicami. Pri tem je precej glasno pripovedovala neki Milici, kaj da je rekel Pepček, ki gre zadaj. Dejala je, da bo »skočila smrt z brifoma in da bo Milico za (nemoreno zapisati) zgrabila. Mimoidoč starejši izletniki so se glasno zgražali nad tako pokvarjenostjo mladine. Pozval sem deklico, ki je govorila tiste ostudne besede in jo vprašal, kateri je Pepček. Dekletce je prebledelo, vendar je pokazalo z drobnim prstkom na zagorelega dečaka, ki se je pravkar hotel spustiti v beg. Toda bilo je prepozno. Vjel sem ga za roko in ga vprašal, kam da hodi v šolo. Dejala je, da na Ledino. Izpovedati je moral potem še, čigav je in kako se piše. Prav tako sem izprašal deklico, ki je učenka šentjakobske dekliške šole. Nato sem fanta nazorno podučil, kako se je treba obnašati na cesti in da se ne sme govoriti nesramnih besed ter sem mu v potrdilo resnosti svoje lekcije prisloil eno okrog ušes.

To bi bila ena slika o posledicah pomanjkljive vzgoje današnje mladine. Upam, da se ne bom zameril nobenim pametnim staršem, ako trdim, da se podobne in še bolj žalostne stvari dogajajo med našo mladino tako v mestu, a še bolj v predmestjih, kjer je dekad naravnost izpričena. So starši, ki so lahko ponosni na uspehe prave in temeljite vzgoje svojih otrok, vendar je veliko slučajev, kjer naša mladina ne zasluži najboljšega moralnega izpričevala. Povojna psihoza je zasedla široke dimenzije degeneracije in demoralizacije tudi tam, kjer bi moralo biti zdravje in up našega naroda.

Stvar bi se zavlekla predaleč, ako bi hotel pedagoško govoriti o vzgoji mladine. Rečem samo eno: Naša mladina je naš najdragocenejši narodni zaklad, v katerem leži čista bodočnost naroda in države. Kdor ljubí svoj narod in kdor je dober državljan ter ga poleg tega vodi do naravnih motivov dolga staršev pri vzgoji naraščajoča, ta bo gotovo poskrbel za to, da dá narodu telesno in moralno zdrav pomlad, ki bo znal v prvi vrsti premagovati samega sebe, pravilno presojati in slediti ceniti življenje z onega stališča, kakor ga cenijo pripadniki čvrstega, izkušnega naroda. Da bo doseženo to, je pa tudi potrebno, da starši z vsejimi moralnimi sredstvi podpirajo tiste, katerim je izročena njihova mladina — učitelje, stvu. Popolnoma zgrešeno je naziranje otrok, ki mislijo, da se bo otrok naučil v šoli vsega, kar potrebuje za življenje. Kultura srca je prvi predpogoj, da postane iz otroka človek, ki bo delal čast družbi, za tem šele pride praktična in teoretična naučitev. Vzgojenje je umetnost, ki pripada v prvi vrsti staršem. Zato, starši, bedite nad svojimi otroci!

Naročajte „Narodni Dnevnik“!

Lastnik: Konzorcij »Narodnega Dnevnika«. Glavni in odgovorni urednik: Železnikar Aleksander. Tiska »Zvezna tiskarna« v Ljubljani.

54

»Verjamem vam, mr. Clayton, ker vem, da ste dovolj velikodušni za tako dejanje in o Cecil, rada bi vam to tako povrnila, kakor vi želite.«

»Zakaj ne morete Jane?«

»Ker ljubim drugega.«

»Canlerja?«

»Ne.«

»Toda vi se vendar hočete poročiti z njim. Sam mi je povedal, predno sem se odpeljal z Balimora.«

Deklica se je prestrašila.

»Ne maram ga,« je rekla skoro trmasto.

»Tiče denarna vprašanja za to stvarjo, Jane? Kaj nimate toliko želje po ljubezni, kakor Canler. Denarja imam zadosti, več, kakor bi potrebovala,« je grenko pristavil.

»Jaz vas ne ljubim, Cecil,« je dejala, »pač pa vas spoštujem. Če se ponižam do podobne kupčije s kakšnim možem, potem izberem rajši nekega, kogar sovražim. Moža, kateremu se prodam brez ljubezni, sovražim, pa naj bo, kdor hoče.«

»Vi boste srečnejši,« je končala, »sami — z mojim spoštovanjem in mojim prijateljstvom kakor z menoj in z mojim zaničevanjem.«

Clayton ni več govoril o tej stvari, toda teden dni pozneje mu je bilo kakor bi ga kdo sunil v srce, ko se je pripeljal Robert Canler.

En teden je minil brez posebnih dogodkov, toda neprijeten za vse prebivalce male hiše.

Canler je silil, da bi se takoj poročil z Jane. Končno je privolila, iz same jeze nad neprestanim ostudnim nadlegovanjem.

Dogovorili so se, da se odpelje Canler drugi dan v mesto po uradno dovoljenje in da pripelje duhovna s seboj.

Clayton je hotel odpotovati takoj, ko je izvedel za načrt, pa ga je zadržal trudni brezupni dekličji pogled. Dejala si je, da je ne sme zapustiti.

In potem se je skušal potolažiti, češ, da se zgodi lahko še kaj nenavadnega. Vedel je tudi, da bi bilo treba le male iskrice, in sovražstvo, ki ga je gojil v svojem srcu do Canlerja, bi izbruhnilo.

Druge jutro zgodaj se je odpeljal Canler v mesto.

Na vzhodu je ležal dim nad gozdom. Pred enim tednom je nedaleč odtod izbruhnil v gozdu požar, toda ker ni bilo na zapadu vetra, tudi ni pretihla nobena nevarnost.

Proti poldnevu je šla Jane Porter na sprehod. Claytonovo spremstvo je odklonila. Dejala je, da bi bila rada sama in on se je pokoril njeni želji.

V hiši sta bila profesor Porter in mr. Philander vsa zatopljena v razpravljanje važnega znanstvenega vprašanja. Esmeralda je dremala v kuhinji, Clayton — zaspan po prečuti noči — je legel na divan v sobi in kmalu ga je objel nemiren spanec.

Na vzhodu so se črni oblaki dima dvignili višje proti nebu. Naenkrat se zvrtili in se pričeli razlivi proti zapadu.

Prihajali so vedno bližje. Prebivalcev najemniške hiše ni bilo doma, ker je bilo popoldne in tako ni nihče opazil, da se je gozdni požar bolj in bolj blizal.

Kmalu se je morje plamenov razlilo čez cesto proti jugu in onemogočilo Canlerju vrnitev. Maj-

hen okret vetra je zdaj gnal ogenj tudi proti severu; potem je potegnil zopet drug veter in plameni so skoro obstali, kakor bi jih pridržala mogočna roka.

Naenkrat je pridrljal po cesti s severovzhoda črn voz.

Kakor pribit se je ustavil pred hišo; orjak črnili las je skočil iz njega in hitel k vratom. Planil je v hišo in našel Claytona na divanu. Presenečen je obstal, takoj nato pa stresel spečega za rame in kričnil:

»Moj bog, Clayton, kaj ste vsi znoreli? Kaj ne vidite, da vas je ogenj skoro že obkolil? Kje je mis Porter?«

Clayton je skočil pokonci. Moža ni spoznal, razumel pa je besede in bil v hipu na verandi.

»O bog!« je kričnil in planil nazaj v hišo. »Jane, Jane, kje ste?«

V trenutku so se zbrali tudi ostali: Esmeralda, profesor Porter in mr. Philander.

»Kje je mis Jane?« je kričal Clayton in tresel Esmeraldo za rame.

»Ah, mr. Clayton na sprehod je šla.«

»In se ni še vrnila?«

Ne da bi počakal odgovora je Clayton hitel na dvorišče in ostali za njim.

»Po kateri poti je šla?« je zakričal orjak črnih las Esmeraldi.

»Tam po oni cesti,« je vpila prestrašena zamorka in kazala proti jugu, kjer je mogočen val plamenov zastiral razgled.

»Spravite te ljudi v drugi voz,« je dejal tujec Claytonu. »Videl sem enega, ko sem se peljal sem; peljite jih na cesto proti severu. Moj voz pustite tu. Če najdem mis Porter, ga bom rabil. Če je pa ne najdem, ga itak ne rabi nihče. Storite, kakor pravim,« je ukazal Claytonu, ko je opazil, da se ta obotavlja.

Potem se je gibčna tujčeva postava zagnala preko jase proti severozahodu, kjer še niso plameni dosegli gozda.

Vsi so čutili, kakor bi se otrsli velike odgovornosti, ker so vsi slepo zaupali tujcu in bili prepričani, da bo rešil Jane Porter, če jo je sploh še mogoče rešiti.

Pohištvo

vseh vrst, oprave za spalne sobe iz trdega in mehkega lesa, kakor za jedilne sobe, kuhinjske oprave, pisarne itd. priporočam po jako ugodnih cenah

Josip Andlovic,

strojno mizarstvo

Karlovaka cesta št. 22.

ZALOGA POHIŠTVA.

Komenskega ulica št. 28

Dokazano je, da je naš domači izdelek

izborne in izdatne kakovosti vsled česar ni treba kupovati tujih izdelkov temveč vsaka štedljiva gospodinja naj zahteva

Izrečno le KOLINSKO cikorijo.

LJUBLJANSKA POSOJILNICA

R. Z. Z O. Z.

v novopreurejenih prostorih

v Ljubljani

Mestni trg 6

Mestni trg 6

obrestuje

vloge na hranilne knjižice in tekoči račun po

8%

Večje in stalne vloge z odpovednim rokom obrestuje tudi višje po dogovoru.

Sprejema v inkaso fakture in cesije terjatev.

Posojila daje proti popolni varnosti na vknjižbo, proti poroštvi in proti zastavi.

LJUBLJANA, MESTNI TRG 6

MERAKL
BOJE, MASTILA, LAKOVE, ŠTUK, EMAJLE, KISTOVE I JAMACNO CISTI FIRNIS NAJBOLJE KAKVOČE NUDI

MEDIČ ZANKL
DRUŽBA Z O. Z.
LJUBLJANA CENTRALA

MARIBOR **NOVI SAD**
PODRUŽNICA SKLADIŠTE

TVORNIC: **LJUBLJANA-MEDVODE**

Vse vrste reklamnih napisov

za Ljubljanski velesojem, bodisi na zunanji ograji ali v notranjih prostorih dobavlja se vedno, kakor do sedaj trdka

PRISTOU & BRICELJ

Aleksandrova c. 1. Ljubljana, Šelenburgova ulica 6. strokovno izučena špecialista za črkoslikarstvo v vseh pogledih te stroke.

Špecialiteta: steklene napisne firme, slikanje državnih in drugih grbov po predpisih. Izvršitev od najenostavnejšega do najprečnejšega modernega sloga. Naročila za Ljubljanski velesojem prosimo pravočasno, da nam bo mogoče iste točno dobaviti.

Telefon 908 Ustanovljena 1903

MAI OGLASI

V električno brušenje

se sprejemajo rabljene britvice (Gilette, Mem itd.) v drogeriji ADRIJA, Šelenburgova ulica 5.

Prvega strojnika,

ki je vešč montaže Francoskih turbin, generatorjev, transformatorjev, daljnovodov visoke napetosti in motorjev išče za centralo v Zireh (ing. A. Štebl, Ljubljana, Dunajska c. 1/IV).

Pristni brinjevec

slivovko, sadjevec, dalje borovničeve priporoča trgovcem in gostilničarjem po ugodni ceni Andrej Zorc, žganjarna Posavec, p. Podnart.

Meblovana soba

s posebnim vdomom, v mestu, s odda dvema gospodom. Naslov pri upravi lista.

čevjarsko delavnico

v Ljubljani, Poljanska c. št. 12 (nasproti gimnazije) in se tem potom priporočam za vsa v to stroko spadajoča dela. Izvršujem tudi gorake in lovsko čevlje. **MAKSIM JEŽEK**, čevjarski mojster.

Belí damski filc-klobuki

došli. Cena od 180 Din višje. Minka Horvat, modistka, Ljubljana.

Bolniški stol (voz)

se prod. Cena nizka. M. Peterlin, Trnovski priistan št. 80.

Deklica

17 let stara, revniti, a poštena, starišev želi vstopiti v knjo trgovino kot učenka. Hrana in stanovanje v hiši. Cenj. dopis pod »Učenka« na upravo lista.

Klavir

Bösendorferjev se prod. Cena po dogovoru. Ponudbe na: M. Zola, Brdo pri Kranju.

Korespondent

zmožen reprezentacije v vsakletno prakso v importni in eksportni stroki z dobrih referencami perfektno zmožen slovenskega, srbohrvatskega, francoskega, italijanskega, francoskega in angleškega konverzanca, tudi češkega in ruskega jezika, dober knjigovodja in trgovski namestnik v trgovski zvezi ali denarnem zavodu. Dopis ali prošni pod »Ljubljana« na Aloma Company, Ljubljana.

Prvovrstne premoge

na drobno in debelo se industriji in domačo kurjavo dobavlja po najugodnejših cenah in plačilnih pogojih.

Dom. Čebin

trgovina s premogom Ljubljana, Wolfova ul 1/L.